

A stylized graphic featuring a bright yellow sun in the upper left and a white moon in the center, set against a background of orange and light yellow curved shapes.

ITSENÄISESTI ASUVAT & MUUALTA MUUTTANEET

Menetelmävihko muualta muuttaneiden ja itseäisesti
asuvien lukiolaisten pienryhmien toteutukseen

SISÄLTÖ

JOHDANTO	3
RUNKO	4
RYHMÄN KUTSUT JA SISÄLLÖT	5
MATERIAALIT	6
MENETELMÄPANKKI	
TOISTEN ESITTELY	7
SUOMEN/TAMPEREEN KARTTA	7
OMINAISUUSBASAARI	8
KEHURINKI	8
LOPPUTAPAAMINEN	9
ARJESSA ETEENPÄIN	10
MITÄ SEURAAVAKSI?	10
JATKOSUUNNITELMA	11
SYYS- & KEVÄTLUKUKAUSI	11
LIITTEET	12

ITSENÄISESTI ASUVAT & MUUALTA MUUTTANEET

Tässä dokumentissa käydään läpi runko muualta muuttaneiden ryhmän perustamiseen ja toteuttamiseen liittyvistä käytänteistä. Ryhmä on ensisijaisesti tarkoitettu 1. vuoden opiskelijoille, jotka aloittavat lukio-opintojansa. Tarkoituksena on luoda työkalu, jonka avulla jokainen lukio saa pohjan, jolloin ryhmän toteuttamista ei tarvitse aina miettiä alusta asti uudestaan. Jokainen lukio on tietysti oma yksilönsä, joten suosittelemme että tästä dokumentista löytyviä materiaaleja muokataan kunkin ryhmän ja koulun tarpeiden mukaan. Käsissäsi on ns. runkodokumentti, jossa jokainen vaihe käydään läpi askel askeleelta. Pakettiin kuuluu lisäksi helppolukuinen menetelmävihko, joka toimii hyvin osana ryhmäkertojen vetämistä.

Lisäksi Tampere Junior - kehitysohjelma on kehittänyt oman itsenäisesti asuvien nuorten materiaalipankin TYKin ryhmän pohjalta. Tämä menetelmä on perinpohjaisempi, ja se antaa työkalut pitempiaikaisen esimerkiksi yhden lukukauden mittaisiin ryhmiin. Paketti löytyy alla olevasta linkistä, ja suosittelemme siihen tutustumista.

<https://www.tampere.fi/organisaatio/tampere-junior-kehitysohjelma/itsenaisesti-asuvat-nuoret>

Tässä dokumentissa käydään läpi muualta muuttaneiden ryhmää varten tarvittavat:

Ajankohdat

- ❖ Aikataulutukset
- ❖ Ryhmän toteuttamiseen vaadittava henkilöstö
- ❖ Ryhmää varten tehtävät opiskelijoiden kutsut
- ❖ Ryhmän tapaamiskerrat sisältöineen
- ❖ Jatkosuunnitelma

AJANKOHDAT

Sopikaa ja suunnitelkaa ryhmän aloitus mielellään jo edeltävänä keväänä. Päätäkää tuolloin ketkä opettajat tai opiskelija-huollon edustajat ovat vetovastuussa ryhmästä, ja mahdollisuuksien mukaan varatkaa jo tilat ryhmän toteutukseen.

Ryhmä kannattaa polkaista käyntiin syyslukukauden alussa ryhmäytymispäivien jälkeen. Mielellään ennen kuin kaikki harrastusryhmien ilmoittautuminen on loppunut ja ryhmät täynnä, jos mahdollista.

Paras ajankohta ryhmälle on keskeltä viikkoa (ti-to) iltapäivälle. Maanantai aamulla energiaa asioiden sisäistykseksi ei välttämättä ole, ja perjantaina polttelee takaraivossa viikonloppu.

RYHMÄN TOTEUTTAMISEEN VAADITTAVA HENKILÖSTÖ

Ryhmän toteuttamiseen suositellaan ainakin kuraattoria (toimeentulo ja hyvinvointi) ja opoa (opintoasiat). Tarvittaessa mukana voi olla joku muukin henkilökunnan jäsen, esimerkiksi psykologi, terveydenhoitaja, tai jopa ryhmästä vastaava opettaja. Tärkeää on, ettei aikuisten määrä kuitenkaan ylitä osallistuvien opiskelijoiden määrää.

Ryhmän ohjaajien kesken on hyvä sopia, kuka kertoo mistä asiasta missä kohtaa. Tämä olisi hyvä tehdä ennen ryhmän ensimmäistä tapaamista. Näin ryhmäkerrat saadaan soljumaan jouhevasti, ja jokainen osallistuva aikuinen tietää roolinsa. Jos ryhmää varten on rekrytoitu myös vanhempia opiskelijoita tai tuutoreita, selkeyttää tämä heidän käsitystään ryhmän kulusta.

Lisäksi ryhmään kannattaa kutsua vanhempia opiskelijoita, mielellään tuutoreita, jotka ”korvamerkitään” muuttolintu -toimintaan. Lisäarvoa tähän tuo jos tuutori(t) ovat itse olleet muualta muuttaneita tai yksin asuvia. Näin osallistuvat opiskelijat voivat kokea ryhmän helpommin lähestyttäväksi, ja vähemmän aikuisten ylhäältä ohjaamaksi. Lisäksi nuoret paikkakunnalle muuttaneet katsovat kaupunkia toisenlaisesta näkökulmasta aikuisiin nähden.

OPISKELIJOIDEN KUTSUT RYHMÄÄN

Ryhmä muodostetaan selvittämällä muualta muuttaneet ja yksin asuvat opiskelijat. Kutsu kannattaa lähettää Forms-lomakkeella, jolloin osallistujilta voidaan kysyä mm. seuraavaa:

1. Muutto uudelle paikkakunnalle ja uuteen kouluun on iso muutos. Mitkä kysymykset sinua mietityttävät tällä hetkellä?
  - a. asuminen
  - b. kelan tuet
  - c. (arjessa selviytyminen)
  - d. vapaa-ajan harrastukset Tampereella
  - e. Kavereiden saaminen
2. Toivoisin tapaamisessa käsiteltävän edellä olevien lisäksi seuraavia asioita: (vapaa kenttä)

Kysymyksillä saadaan kartoitettua osallistujien mieltä askarruttavia asioita, ja sen on tarkoitus helpottaa tapaamisten teemojen käsittelyä sekä suunnittelua. Tapaamiskertojen runko kannattaa kuitenkin pitää selkeänä, eikä kaikkiin nuorten mieltä askarruttaviin kysymyksiin välttämättä ehditä vastaamaan.

Sopiva ryhmäkoko on kaiken a ja o. Jos ryhmä uhkaa paisua kovin, kannattaa se mahdollisuuksien mukaan jakaa kahtia, jos lukion resurssit tämän suinkin mahdollistavat. Näin annetaan ryhmään osallistuneille mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja keskustella avoimesti. Välttääkää kuitenkin tekemästä isommasta ryhmästä kynnyskysymystä: yhdestä toteutetusta isommasta ryhmästä on nuorille enemmän hyötyä kuin kahdesta aikatauluongelmiin kaatuneesta ryhmästä.

RYHMÄN TAPAAMISKERRAT SISÄLTÖINEEN

Tapaamiskertoja voi olla ryhmästä riippuen vapaasti 1-3 kappaletta. Resurssien niin salliessa, kertoja voi olla useampikin, jolloin suosittelemme ”Junior Tampere - kehitysohjelman” materiaalin käyttämistä. Ryhmän toiminnan kannalta suositus on, että kertoja olisi ainakin 2. Tällöin opiskelijat ovat päässeet jo vähän tutummaksi niin uuteen kotikaupunkiinsa, lukioonsa kuin muihin opiskelijoihin. Tapaamiskertojen runko menee kutakuinkin näin:

1. Tutustumista ja jäen rikkomista, tuet ja muut käytännön asiat
2. Arjessa eteenpäin
3. Mitä seuraavaksi?

Jokainen ryhmä on kuitenkin uniikki, ja tässä on hyvä käyttää aikuisen pelisilmää mitä kannattaa tehdä. Jotkut ryhmät voivat olla leikkisiä, toiset hiljaisia, toiset itseohjautuvia. Sisältöä kannattaa muokata jokaisen ryhmän tarpeen mukaan.

MATERIAALIT

Ryhmäkerroille kannattaa varata pientä välipalaa allergiat ja ruoka-ainerajoitteet huomioiden. Ruoka on aina oivallinen teini-ikäisten motivaattori, jonka lisäksi verensokerien tasaminen helpottaa keskittymistä. Koittakaa käydä läpi ennen jokaista tapaamista mitä tarvitaan, ja kuka hoitaa tavarat paikalle. Pitäkää tarjottavat kuitenkin yksinkertaisina ja helposti toteutettavina: kahvi, tee, mehu, välipalakeksejä, munkkia/pullaa tai keksejä ja mahdollisesti joku hedelmä kantaa pitkälle.

1. Jään rikkomista

Painotus perusasioiden läpiviennissä, tarjoten nuorille mahdollisuuden kuitenkin tutustumiseen ja kevyeen leikki-mielisyyteen.

Runko:

- ❖ Toivotetaan ryhmä tervetulleeksi ja kerrotaan mistä on kysymys. Esitellään osallistuvat opettajat ja tuutorit, jos ovat mukana ja missä asioissa voit kääntyä esim. kuraattorin puoleen. Miten kunkin aikuisen tavoittaa, ja missä asioissa heidän puoleensa voi kääntyä?
- ❖ Jään rikkomista: toteuta ryhmälle joku kevyt tutustumis- tai lämmittelytoiminta. Tässä tarkoituksena on vapauttaa tunnelmaa ryhmässä, ja tutustuttaa nuoret toisiinsa. Alle on kuvattu muutamia hyviksi havaittuja harjoituksia, jotka toimivat ryhmässä. Älä suorita listaa orjallisesti, vaan luota omaan ammattitaitoosi, sekä ryhmän yleistunnelmaan. Jotkut ryhmät ovat toiminnallisempia, toiset rauhallisempia. Jos pelit ja leikit eivät ota tulta alleen, siirrykää käytäntöihin rivakammin. Jos harjoitusten ohjaaminen ei tunnu ohjaajille luontevalta, ei tähän kannata uhrata liikaa aikaa. Varmin tapa tappaa motivaatio ja osallistuminen on olla itse epämotivoitunut harjoitteiden vetämisessä.
- ❖ Seuraavaksi siirrytään tutustumiseen. Pidä tekeminen kevyenä, jolloin osallistujille mahdollistuu evästäminen.

TOISEN ESITTELY (N 10 MIN JOS 20 HENKEÄ)

- muodostetaan parit, henkilöt A ja B
- jokainen kertoo parilleen mistä on muuttanut Tampereelle, mikä sai valitsemaan tämän lukion ja miltä koulun alku on tuntunut
- A kuuntelee ja B kertoo, tämän jälkeen vaihdetaan rooleja
- Tämän jälkeen esitellään oma pari muille

SUOMEN/TAMPEREEN KARTTA (JOS TILA ANTAA MYÖTEN) (10-15MIN)

- Tehdään tilaan lattialle kartta asettamalla esim liina/paperinpala/penaali/tuoli maahan siihen kohtaan missä on Helsinki, Vaasa, Kuopio, Rovaniemi TAI Hervanta, Tesoma, Linnainmaa, Teisko TAI Urjala/Viiala, Sastamala, Kuhmoinen, Virrat
- Osallistujat asettuvat siihen kohtaan kartassa mistä ovat kotoisin. Käy nopea kierros, mistä ihmiset ovat tulleet.
- Jos aika antaa myöten, voidaan harjoituksessa käydä läpi myös ”Missä on sinun mummolasi?” ”Missä on lempipaikkasi?” tai muita lisäyksiä
- Harjoitukseen kannattaa lisätä myös ”Missä päin Tamperetta asut nyt?” tai ”Missä on sinun lähin ruokakauppa/mäkkärisi/kuntosalisi/harrastuspaikkasi?”, jolloin kartan olomuotoa voi joutua muuttamaan
- Harjoituksen tarkoitus on tehdä ihmisiä tutuksi toisilleen - mistä he ovat tulleet lukioon? Jatkamalla harjoitusta ”Missä päin Tamperetta asut nyt?” -kysymyksellä voidaan tehdä opiskelijoille näkyväksi yllättäviäkin naapuruuksia.

LIPPU SUOMEN KARTALLE (10MIN)

- Edellisen harjoituksen voi varioida heijastamalla esimerkiksi seinälle videotykillä Suomen kartan. Tämän jälkeen osallistujat vievät itsestään nastan/nuppineulan/tarran aiemman tehtävänannon mukaisesti kohtiin.

OMINAISUUSBASAARI (15-20MIN)

- **Tarvikkeet**

Iso kokoelma kortteja, jotka kuvaavat ihmisten ominaisuuksia. (3kpl/osallistuja + extroja)
Vaihtoehtoisesti kasa paperinpaloja (kokoluokka n. pelikortti, 5 kpl/osallistuja) ja kyniä, jotka jaetaan osallistujille

Pyydä jokaista osallistujaa kirjoittamaan kolmelle eri kortille yksi positiivinen ominaisuus, joka kuvastaa häntä itseään, ja kahdelle jäljelle jäävälle yksi ominaisuus, jonka toivoisi omaavansa. Kerää tehdyt kortit pois osallistujilta

- Jaa jokaiselle osallistujalle sattumanvaraisesti kolme korttia. Osallistajat eivät katso kortteja ennen kuin annat luvan.
- **Ohjeet**
Kerro nämä ääneen.
"Osallistujien tulee vaihdella muiden kesken ominaisuuksia siten, että heillä on harjoituksen lopulta kolme heitä itseään kuvaavaa luonnetta. Kortit voivat myös olla luonteenpiirteitä, joita he itselleen toivoisivat tai joita he haluaisivat kehittää."
Anna osallistujille lupa katsoa korttinsa ja aloittaa "kaupankäynti". Kun harjoitusta on menty jonkun aikaa (5-7min) tai hyörinä ja porina alkaa rauhoittua, kehota ihmisiä muodostamaan ryhmiä (3-4hlö) ja käymään itselleen vaihdetut ominaisuudet läpi.
- **Muunnelma**
Korttien sisällön voi muuttaa esimerkiksi "Asioita, joita toivot itseltäsi tulevaisuudessa" tai "Asioita, joita toivot oppivasi/tapahtuvan lukioaikana" tai "Sanoja, joilla äitisi/mummosi/paras kaverisi kuvailisi sinua"

KEHURINKI (10-15MIN)

HUOM! Tämä harjoitus toimii parhaiten, kun ryhmä on tullut jo tutuksi keskenään. Harjoitusta ei kannata vetää aivan puskista, vaan se toimii parhaiten esimerkiksi osana Ominaisuusbasaaria

- **Ohjeet**

Jaa ryhmät n. 3 hengen ryhmiin. Ryhmässä yhden tehtävä on istua paikallaan hiljaa, loput ovat äänessä. Äänessä olijoiden on tarkoitus minuutin ajan kehua hiljaa istujaa. Kehujen on oltava positiivisia, mutta ne voivat kohdistua melkein mihin hyvänsä asiaan tai ominaisuuteen. Kun minuutti on kulunut, vaihtuu kehuttavan rooli toiselle ryhmäläiselle. Toista harjoitus vielä kerran, jotta kaikki pääsevät vuorollaan kehuihin osalliseksi.

Lopputapaaminen

- Seuraavaksi on hyvä käydä ryhmässä läpi heille merkittävät käytännön asiat.
- Opiskelijan käytännön tuki
  - Käy läpi tarvittavat tuki-, raha- ja asumusasiat. Ottakaa avuksi esimerkiksi projektori tai dokumenttikamera, jotta voit esitellä opiskelijoille Kelan sivuja. Varmistakaa, että jokaiselle opiskelijalle on joko myönnetty kaikki hänen tarvitsemansa taloudelliset tuet, tai että kaikki hakemukset ovat vireillä. Asiat voi käydä läpi myös vain asioina eli "tällaisia tukia on olemassa ja ne löytyvät täältä", mikäli ryhmä ei ole toisilleen tuttu. Tähän menetelmäkirjaan ei listata yksittäisiä tukia, sillä ne ovat pitkälti kunkin hallituskauden aikana helposti muuttuvia kokonaisuuksia. Luota tässäkin omaan ammattitaitoosi, jotta tiedät mitkä taloudelliset ja sosiaaliset etuudet ovat nuorille minäkin lukuvuonna ajankohtaisia.
  - Mistä muista käytännön arkea hyödyntävistä sovelluksista, tapahtumista tai ryhmistä nuori hyötyy? Jos olet törmännyt työssäsi tai arjessasi johonkin yllämainituista, nyt on hyvä hetki ottaa se puheeksi. Jos kyseessä on sovellus, asentakaa se vaikka porukassa nuorten puhelimiin. Vältä pakottamista, ja annan nuorten käyttää itse omia laitteitansa.
- Luodaan WhatsApp/Snapchat/someryhmä ryhmä
  - Ehdota ryhmän perustamista johonkin heille yhteiseen somekanavaan. Tämän on tarkoitus olla vertaisryhmä, eikä välttämättä tarvitse opettajan/aikuisen läsnäoloa
  - Ryhmän aloituksessa voi olla mukana aikuinen katsomassa miten ryhmäläisten vuorovaikutus alkaa, jos pelkona on ongelmakäytös yksittäisiä ryhmäläisiä kohtaan
  - Someryhmän tarkoitus on mahdollistaa viestittely muille "muuttolinnuille" esimerkiksi yhteisen tekemisen sopimisessa

2. Arjessa eteenpäin

Toisen ryhmäkerran tarkoitus on palata aiempiin teemoihin ja kerätä fiiliksiä/tuntemuksia siitä missä mennään. Runko tapaamiselle voi olla esimerkiksi seuraavanlainen

- Kuulumiskierros. Miten koulu on lähtenyt liikkeelle? Miten arki on asettunut uomiinsa?
- Viritä keskustelua. Kysy esimerkiksi minkälaisia haasteita opiskelijat ovat kohdanneet joko oman itsenäisen elämän aloittamisessa, tai lukio-opintojen aloituksessa.
- Tällä kerralla ideaalitulanteessa ryhmä alkaa juttelemaan hyvin keskenään. Kaikki ryhmät eivät tietysti tähän lähde, joten liikaa paineita ei kannata ottaa.
- Tapaamisella voi helposti tehdä tuutoreiden tai vertaisopiskelijoiden haastattelun. Haastattelun tarkoitus on, että vanhemmat opiskelijat saavat kertoa omista kokemuksistaan itsenäistymisen ja lukio-opintojen aloittamisen suhteen rakentavasti. Haastattelussa myös rajautuu käsiteltävät teemat, ja aihe pysyy paremmin kasassa. Haastattelun voi toteuttaa esimerkiksi joku osallistuvista aikuisista
- Käykää läpi harrasteryhmien ilmoittautumiset, jos esimerkiksi ilmoittautumisajankohdat eivät ole vielä menneet umpeen.
- Jos opiskelijat haluavat järjestää esimerkiksi yhteisen kaupunkikierroksen, tässä voi olla hyvä hetki ottaa asia esille tuutoreiden johdolla. Tässäkään ei tarvitse pakottaa kierrosten toteuttamista, vaan kuunnella nuorten omia mietteitä

3. Mitä seuraavaksi?

Tapaamiskerralla voidaan käydä läpi aikaisempia aiheita, tai nostaa esille jotain esiin nousseita teemoja: arjen rytmi ja rutiinit, itsenäistyvän elämän askeleet, lukion sujuminen...

Koita jälleen saada ryhmä keskustelemaan itseohjautuvasti. Kolmas kerta voi olla myös todella vapaata hengailua, jossa ei välttämättä tarvitse keskittyä minkään ennalta määrätyn teeman ympärille. Jos mahdollista, voi koittaa myös täysin itseohjautuvaa kokoontumista, jossa ryhmälle annetaan vain tila mihin kokoontua ja ehkä hitusen evästä mitä syödä

JATKOSUUNNITELMA

Muualta muuttaneiden ryhmän kokoamista kannattaa harkita aina kun tiedetään lukioon tulevan uusia opiskelijoita, jotka asettuvat asumaan Tampereelle opintojen perässä tai aloittavat elämän omassa kodissa. Vanhoja ryhmäläisiä voi kutsua tulevan syksyn muuttajien ryhmään kertomaan kokemuksistaan, tai vetämään esimerkiksi kaupunkikierrosta ryhmälle.

KEVÄTLUKUKAUSI

1. Päätetään ketkä henkilökunnan jäsenet osallistuvat ensi syksyn ryhmän toteutukseen
2. Kysytään tulevia tuutoreita ja edellisvuoden ryhmäläisiä mukaan vertaisohjaajiksi
3. Tarkistetaan ryhmän toteutukseen sopivat ajankohdat
4. Jos mahdollista, varataan ajat ja tilat
5. Tarkistetaan, onko harrasteryhmien ilmoittautumisaikataulut esitetty

SYYSLUKUKAUSI

1. Tarkistetaan että kaikki osallistuvat henkilökunnan jäsenet ovat vielä mukana, tehdään tarpeen mukaan muutoksia
2. Selvitetään yksinasuvat 1. vuoden aloittavat opiskelijat
3. Kontaktoitetaan osallistuvat vertaisohjaajat ja tuutorit
  - ilmoitetaan ajankohdat osallistujille
4. Selvitetään harrasteryhmien ilmoittautumisaikataulut
5. Varataan ryhmän tapaamisille ajankohdat ja tilat
  - Kerätään lista tärkeistä päivämääristä (tukien hakeminen, harrasteryhmien ilmoittautumiset yms.) ja yritetään sovittaa ainakin kaksi tapaamista ennen näiden päivämäärien umpeutumista
6. Kasatetaan muuttajien ryhmä, ja ilmoitetaan opiskelijoille ajankohdat kokoontumisille

LIITTEET

Hei Tampereelle muuttanut uusi opiskelija!

Hei!

Olen *[nimi tähän]* ja sain nimesi *[keneltä olet saanut nimen, esim. koulusihteeri]* kun kyselin tietoa uusista opiskelijoista, joiden kotikunta ei sijaitse Pirkanmaalla.

[Lukion nimi tähän] aloittaa tänäkin syksynä paljon opiskelijoita, jotka ovat muuttaneet Tampereelle lukion takia ja sinä olet todennäköisesti osa tätä joukkoa! (Ja jos et ole, laitathan siitä minulle viestin?)

Uuden koulun ja elämänvaiheen aloittaminen on jännittävää ja asiaa helpottaa, kun voi jakaa kokemuksia toisten samassa tilanteessa olevien kanssa. Tästä syystä kutsumme sinut nauttimaan kevyttä välipalaa ja tapaamaan muita Tampereelle lukion vuoksi muuttaneita *[aika ja paikka tähän, eli missä tavataan ja monelta]*. Paikalla *[ketä aikuisia on paikalla]*.

Välipalatarjoilujen vuoksi pyytäisin sinua ilmoittautumaan tapaamiseen tällä lomakkeella. Vastaathan tähän vaikka et pääsisi tulemaankaan?

Mukavaa alkavaa lukuvuotta,

[oma nimesi tähän]